

به نام خداوند جان و خرد کزین برتر اندیشه برنگذرد

قانونگذار و جایگاه علم

«بیانیه انجمن های علمی بخش کشاورزی، آب و منابع طبیعی در واکنش به سخنان نایب رئیس کمیسیون»

پایگاه الکترونیکی خبرآنلاین در تاریخ ۱۷ فروردین ۱۴۰۴ از قول نایب رئیس کمیسیون کشاورزی، آب و منابع طبیعی مجلس شورای اسلامی نوشته است:

«عباراتی مانند تغییر اقلیم و آب مجازی از اصطلاحاتی است که نظام سلطه برای جلوگیری از رشد اقتصادی و کشاورزی کشورها اختراع کرده است!»

در فیلم کوتاهی که ذیل این مطلب منتشر شده، ایشان ابتدا از کم توجهی نظام اجرایی کشور به بخش کشاورزی انتقاد نموده و بر لزوم توجه به بخش کشاورزی و ضرورت سرمایه‌گذاری بیشتر در این بخش تأکید نموده‌اند، سپس فرموده‌اند:

«هر کس بگوید ما آب نداریم، کشور خشک و بی‌آبی هستیم، نمی‌دونم اقلیم ما اجازه نمیده، تغییر اقلیم اتفاق افتاده، اینها همش بازیهاییه که دشمنان ما برای ما درآورده‌اند و توی دهان ما گذاشته‌اند و بعضیها هم متأسفانه... یا آب مجازی، آب مجازی چه صیغه‌ای است درست کرده‌اید؟...»

و البته جمعی از دانشگاهیان مدافع این نظریات را به تقلید کورکورانه از نظرات دانشمندان غربی (انگلیسی) و تلاش برای طرح نظراتی که کشورهایی را که می‌خواهند مستقل باشند و از نظر غذا روی پای خودشان بایستند، بزنند زمین...، متهم نموده‌اند.

در آخرین مورد، پایگاه خبری نود اقتصادی در تاریخ ۵ اردیبهشت ماه، از قول ایشان نوشت: «عربستان با استقرار پیشرفته‌ترین فناوری‌های کشاورزی در بیابان‌های خشک خود، تبدیل به بزرگ‌ترین صادرکننده گندم در دنیا شده است.» ادعائی که به نظر کارشناسان، نه مبنای علمی دارد و نه انطباق با آمار و اطلاعات.

از آنجا که این سخنان از زبان یک مقام رسمی، بیان گردیده است، ما جمعی از انجمن‌های علمی - تخصصی بخش کشاورزی، آب و منابع طبیعی، بر آن شدیم تا به منظور روشنگری، دفاع از منزلت علم و تلاش‌های صادقانه اندیشمندان، پژوهشگران و کارشناسان این بخش و البته کمک به اتخاذ تصمیمات صحیح در دولت و مجلس، مطالب زیر را به استحضار ایشان، دست‌اندرکاران و ذی‌نفعان بخش کشاورزی، آب و منابع طبیعی و آحاد ملت شریف ایران برسانیم:

۱- اساساً موضوعاتی مثل «شرایط اقلیمی کشور ایران (خشک و نیمه خشک)»، «وضعیت منابع و مصارف آب»، «تغییر اقلیم» و «آب مجازی»، کاملاً علمی و تخصصی هستند و اظهار نظر در رابطه با آنها، مبتنی بر داده‌ها و اطلاعات در دسترس است. این بدین معنی است که درستی یا نادرستی گزاره‌ها در این موارد، با آزمون و با در دست داشتن داده و اطلاعات جدید، اثبات یا رد می‌شود و نه با امر و نهی. روشن است که دستیابی به داده‌ها و اطلاعات جدید می‌تواند گزاره‌های علمی منتج از تحلیل اطلاعات قبلی را نقض نماید و این البته در مسیر پیشرفت علم، بسیار میمون است. اما زیر سؤال بردن نتایج علمی، بدون ارائه مستندات، فرآیند «نگرش علمی» به مسائل و یافتن راه حل علمی برای گذار از مشکلات را بطور کلی بی‌اثر می‌نماید.

۲- موکداً توجه ایشان و سایر مدیران تصمیم‌گیر در بخش کشاورزی، آب و منابع طبیعی کشور را به گزارش‌های متعددی که مراکز دانشگاهی و مؤسسات تحقیقاتی درون کشور و نه دشمنان، در رابطه با وضعیت منابع پایه کشاورزی و منابع طبیعی به ویژه آب ارائه نموده‌اند، جلب می‌نمائیم. از جمله گزارش شماره ۱۵۶۰۸ مرکز پژوهش‌های مجلس با عنوان: «بررسی بحران آب و پیامدهای آن در کشور» که بطور روشن بر بحران آب در کشور و نقش تغییر اقلیم و مدیریت ضعیف مصرف آب صحنه گذاشته و اتفاقاً پیش‌بینی نموده که با ادامه سیاست‌های گذشته در این بخش، چالش‌های جدی پیش رو خواهد بود.

۳- بر اساس گزارش مرکز پژوهش‌های مجلس، در ۱۰ سال اخیر میزان بارندگی کشور حدود ۱۱ درصد نسبت به متوسط بلند مدت کاهش یافته و به تبع آن حجم جریان سطحی حدود ۴۴ درصد کاهش یافته است. همین گزارش تأکید دارد که حجم آب تجدید پذیر کشور از متوسط بلند مدت ۱۳۰ میلیارد متر مکعب به ۸۹ میلیارد متر مکعب رسیده است و اتفاقاً دلیل آن را خشکسالی‌ها و تغییر اقلیم دانسته. در مقابل، برداشت سالانه آب را بیش از ۹۶ میلیارد متر مکعب گزارش نموده است. آیا پیام این اعداد روشن نیست؟ استاد گروه مهندسی آبیاری دانشگاه شیراز در پژوهشی جدید و بر اساس داده‌هایی که با اندازه‌گیری دقیق به دست آورده، معتقد است کسری مخازن آب زیرزمینی ایران، نه ۱۵۰ میلیارد متر مکعب، بلکه بیش از دو برابر این عدد است. جالب اینکه در برنامه هفتم توسعه که مصوب همین مجلس است کاهش آب مصرفی بخش کشاورزی به ۶۵ میلیارد مترمکعب، صرفه جوئی سالانه یک درصد از منابع آب زیر زمینی و کاهش ۲۰ درصدی نرخ فرسایش خاک به وزارت جهاد کشاورزی تکلیف شده است و در بند «ت» ماده ۲۲ برنامه، برای مقابله با تغییر اقلیم، تکالیفی برای دستگاه‌ها دیده شده است.

حال از ایشان می پرسیم چگونه می توانید با وجود این همه گزارش دستگاه‌های مسئول در رابطه با وضعیت منابع آب، شوری خاک، دشت‌های ممنوعه، جنگل_تراشی، فرونشست، افت کیفی مراتع، تغییر کاربری اراضی کشاورزی و منابع طبیعی و .... موضوعاتی مانند محدودیت آب، خشکی و خشکسالی و تغییر اقلیم را انکار کنید؟ بر این اساس و در دفاع از مبانی علمی، خواهان اصلاح این بخش از سخنان ایشان هستیم، که معتقدیم اگر چنین نشود بنیان علم را در کشور هدف قرار داده‌اند.

۴- از ایشان می پرسیم: در شرایطی که جمهوری اسلامی ایران از سال ۱۹۹۴ به جمع امضاکنندگان کنوانسیون جهانی مقابله با تغییرات آب و هوا پیوسته، چگونه یکی از دولت‌مردان ایران می تواند «تغییر اقلیم» را ساختگی بداند؟

۵- از فرمایشات ایشان چنین استنباط می‌شود که کارشناسان را بر اساس اظهار نظرهای علمی، قابل تقسیم به دو دسته مخالفین و موافقین استقلال کشور می‌دانند. البته امیدواریم برداشت ما از سخنان ایشان نادرست باشد، یا حداقل این سخنان، ناآگاهانه بر زبان ایشان جاری شده باشد، وگرنه واقعاً ارائه چنین تفسیری از طرف یک مقام مسئول در کشور، بیانگر ضدیت با علم است. چرا که وقتی مسئول یا مدیری له یا علیه نتایج پژوهش‌های علمی موضع‌گیری کند، بدین معنی است که یا پژوهش نمی‌داند و یا پژوهش نمی‌خواهد.

۶- البته ما قائل به گروه‌بندی کارشناسان بر مبنای نظریاتی که مبتنی بر شواهد تجربی، داده‌ها و اطلاعات ارائه می‌دهند، نیستیم. اما آیا این دوستان فکر نمی‌کنند اگر در رابطه با بحث آب، از زاویه آنها به موضوع نگاه کنیم، ممکن است نتیجه‌ی عکس بگیریم؟ واقعاً با این اعداد و ارقام بارش، با این شواهد تغییر اقلیم، فرو چاله‌ها و فرونشست‌ها، با گزارش‌های روزانه از حجم آب پشت سدها و ... آیا پذیرش مسئله آب، و طرح آن به‌عنوان یک بحران، با هدف پرداختن جدی به موضوع، صادقانه‌تر از پنهان کردن آن و به کلی منکر چالش آب شدن، نیست؟ به دنبال سیاه‌نمایی نیستیم، اما معتقد به کتمان واقعیت و شعارزدگی هم نیستیم. معتقدیم تبیین صحیح وضعیت نگران کننده آب، خاک، منابع طبیعی و محیط زیست کشور، در فضای علمی و مدیریتی، به دور از هیاهوهای سیاسی، با هدف توجه بیشتر به این موضوعات و حل چالش‌ها، اتفاقاً در مسیر آرمان‌های استقلال طلبانه ایران عزیز است. معتقدیم هر نظر کارشناسی، محترم و در فضای علمی، با حضور نظرات مقابل، قابل طرح و بررسی است، اما تکفیر کردن و ناصداق و ریاکار خواندن کارشناسانی که نظری متفاوت (از مدیران) دارند، بر خلاف مشی علمی و کارشناسی و بسیار خطرناک است.

۷- ما انجمن‌های علمی تخصصی بخش کشاورزی، آب و منابع طبیعی، متشکل از هزاران استاد دانشگاه، پژوهشگر و کارشناس عضو که طبعاً خواهان استقلال و عزت کشورند، به استناد مجموعه گزارش‌ها و مقالات علمی منتشر شده، معتقدیم بخش اعظم مساحت کشور ایران در اقلیم خشک و نیمه خشک واقع گردیده است.

از نظر ما، گزاره «کشور مشکل آب و خشکسالی و تغییر اقلیم ندارد» با گزاره «ایران دچار ورشکستگی آبی شده و کشاورزی را باید تعطیل کرد»، دو روی یک سکه‌اند. در مقابل، اعتقاد داریم بخش کشاورزی، آب و منابع طبیعی کشور با مشکلات متعددی روبرو است، از جمله ضعف سرمایه‌گذاری در ابعاد مالی، فناوری و مدیریتی، و البته محدودیت کمی و کیفی منابع پایه آب و خاک و نرخ بالای تخریب در منابع طبیعی. اما اینها هیچ کدام مسئله اصلی این بخش نیست. **معتقدیم اتفاقاً مسئله اصلی این بخش کم توجهی به جایگاه علم و عالم است**، که شوربختانه بعضی مدیران بر این زخم نمک می‌پاشند. بنابراین از ایشان به‌عنوان نماینده‌ی مجلس شورای اسلامی تقاضا داریم هر چه زودتر با اصلاح این سخنان، راه را برای حضور حداکثری متخصصین دلسوز در صحنه تصمیم‌گیری، و مشارکت در ارتقای بخش کشاورزی کشور، باز کنند.

باور کنیم عموم متخصصین و فعالان این بخش که فرزندان همین سرزمینند، با هر رأی و نظری در رابطه با وضعیت آب و کشاورزی و منابع طبیعی، به استقلال و سربلندی کشور می‌اندیشند. بیائید توانمان را هم‌افزا کنیم تا بخش کشاورزی کشور بیش از این صدمه نبیند. با آرزوی عزت و سربلندی ایران.

